

EN DAG

PÅ JOBBEN

HOS

GATEJURISTEN

TEKST: NORA ØDEGÅRD FOTO: JOHANNE NAKREM

JURISTER MED BAKKEKONTAKT

- Det hjelper lite å ha en rett, dersom du ikke makter å hevde den eller ikke engang er klar over at den eksisterer. Leder av Gatejuristen Cathrine Moksness oppdager at dette er situasjonen for mange rusavhengige, og behovet for en oppsøkende juristtjeneste danner grunnlaget for Gatejuristen.

I denne utgaven av Pacta gir vi deg et innblikk i arbeidet til jurister som jobber med å styrke rettsikkerheten til samfunnets dårligst stilte. Hos Gatejuristen, et tiltak under Kirkens Bymisjon, gis gratis rettshjelp til rusavhengige av frivillige advokater og jurister.

Rettshjelpstiltaket begynte i 2004 som et samarbeidsprosjekt mellom Fransiskushjelpen og Kirkens Bymisjon. Siden 2008 har Gatejuristen vært et fast tiltak under Kirkens Bymisjon. Gjennom oppsøkende arbeid i rusmiljøet når juristene en målgruppe som har ekstra behov for rettshjelp.

I Gatejuristens kontorer i Rådhusgata blir vi godt mottatt av Siri Andersen Engé (29). Hun fullførte sin juristutdannelse våren 2009, og har siden den gang jobbet hos Gatejuristen.

- Det var klientgruppen som interesserte meg, sier Engé, og forteller at hun alltid har vært opptatt av å hjelpe de ressursvake i samfunnet. - Jeg hadde avsluttet 4. avdeling og skulle

begynne å skrive masteroppgave. Da jeg hadde både tid og lyst til å drive med noe ved siden av studiene, sendte jeg inn søknadsskjema til Gatejuristen.

Intervjuet gikk bra, og etter en periode som frivillig fikk Engé lønnet engasjement hos Gatejuristen før hun mottok avgangsdiplomet. Hun har nå jobbet i Gatejuristen i snart tre år.

Den store graden av variasjon gjør det vanskelig å beskrive en typisk arbeidsdag.

- Det er det jeg liker så godt ved å jobbe her, arbeidsdagene er så varierte. Vi driver med saksmottak og saksbehandling, rettspolitisk arbeid, oppsøkende arbeid og administrativt arbeid.

Mye av dagen går med til kartlegging og planlegging. Den daglige oppdatering synes altså å være fast rutine idet dagens første kaffe sildrer ned. Arbeidstiden er ifølge Engé på 7,5 time, med kjernetid mellom 9.00 og 16.00. Også gatejurister har fleksitid.

- Hva er typiske arbeidsoppgaver hos Gatejuristen?

Det er åpent for saksmottak i første etasje mandag, tirsdag og onsdag mellom 13.00 og 15.00, samt torsdager mellom 17.00 og 19.00. På denne tiden vil det alltid sitte noen i resepsjonen som kan ta imot besøkende.

- Jeg har selv sittet i resepsjonen. Nå gjøres dette som regel av de frivillige studentene vi har her på dagtid. I forbindelse med

saksmottak er Enges oppgave først og fremst å føre klientsamtaler. Her møter hun personer med svært forskjellig bakgrunn.

Målgruppen til Gatejuristen er mennesker som har eller har hatt et rusproblem. I klientsamtaler må Enge derfor gjøre klientene oppmerksomme på hva det innebærer å bli representert av Gatejuristen. Gjennom dialog med klienten er Enges oppgave å trekke ut de rettslige problemene. Klientene har ofte mange og sammensatte problemer, hvorav noen kan løses juridisk.

- Hvordan oppnår dere gode klientsamtaler?

- Mottakene skjer på egne rom, og vi har en to person-strategi slik at det alltid er to saksbehandlere til stede ved en klientsamtale. Med to jurister får samtalen økt kvalitet. Det gir trygghet og mulighet for å diskutere saken. Hvis saken må overføres til en annen saksbehandler, er det veldig nyttig at to stykker har vært i kontakt med klienten og har kjennskap til saksforholdet. Slik oppnår Gatejuristen effektiv saksbehandling og kontinuitet i arbeidet.

Med to saksbehandlere øker man også sikkerheten hos de ansatte og frivillige. Enge forteller imidlertid at det hittil ikke har forekommet trusler under klientsamtalene. - Vi har ingen alarmknapp, tilføyer Enge. Behovet for slike sikkerhetstiltak har foreløpig ikke meldt seg.

Klientens opplevelse er svært viktig.

- Det er viktig at de føler at de blir hørt, og at de har tillit til oss. Omgivelsene spiller en viktig rolle; klientene føler seg tatt på alvor når de får fortelle om sin situasjon bak lukkede dører. Vi er et tiltak under Kirkens Bymisjon og bygger på deres verdier; hver enkelt skal føle seg møtt med respekt, omsorg og rettferdighet.

Det er ikke bare i egne lokaler at Gatejuristen har saksmottak. - Vi reiser rundt til hybelhus, væresteder og institusjoner der vår målgruppe oppholder seg og har saksmottak, forteller Enge. Slik når Gatejuristen de personene som ikke selv klarer å oppsøke hjelp. Enge hadde nylig ansvar for et saksmottak i Halden fengsel.

Etter klientsamtalene fortsetter saksbehandlingen i overetasjen i Rådhusgata. Enge mottar også telefonhenvendelser utenom de faste saksmottakene. Når hun ikke har ansvar for saksmottak har hun andre arbeidsoppgaver.

Det oppsøkende arbeidet skjer ved at Enge, gjerne sammen med en medarbeider, beveger seg ut på gateplan. Dette gjøres enten til fots eller med Gatejuristens lett gjenkjennelige sykkel. De oppsøker rusmiljøet og sprer informasjon om virksomheten ved å snakke med folk. Her deler de ut løpesedler med kontaktinformasjon og åpningstider for mottak.

- Vi er godt kjent i rusmiljøet, svarer Enge på mitt spørsmål om målgruppens kjennskap til Gatejuristen.

Enge har også arbeidsoppgaver innenfor Gatejuristens rettspolitiske arbeid. Hun nevner det å skrive artikler og besvare høringsuttalelser. Her bruker Gatejuristen erfaring fra enkelt-saker, og begrenser seg til de mest aktuelle områdene.

- Vi uttaler oss i de høringer som berører målgruppen vår, og er først og fremst opptatt av at gjeldende regelverk følges, sier Enge. - Når det gjelder behovet for å endre regelverket gjøres dette ved å fremme våre synspunkter gjennom vårt rettspolitiske arbeid.

I løpet av fjoråret avga Gatejuristen tre høringsuttalelser. Gatejuristen bidro i tillegg med artikler i Juristkontakt og Kritisk Juss, og innlegget «Ulovlig å hjelpe?» ble i tillegg trykket i Aftenposten Aften. Enge bemerker at dette også er arbeidsoppgaver for Gatejuristens frivillige medarbeidere. Hun poengterer at uansett hvilken ressurs de bidrar med, til sammen utgjør et enormt kunnskapsspekter.

- Er dere noen gang i retten?

- Vi er rettshjelpere, slik at sakene løses i hovedsak utenfor domstolene. Noe annet krever særskilt tillatelse fra retten. Rettshjelpsvirksomheten utøves i medhold av domstoloven § 218 annet ledd nr. 3. Med særskilt tillatelse fra retten har vi

ved enkelte anledninger bistått klienten i rettsapparatet. Vi har også vært i Husleietvistutvalget, deltatt i rettsmekling og på andre måter representert klienter overfor tredjepersoner.

Klientenes henvendelser behandles på tre ulike måter. I vei- ledningssaker bistår Gatejuristen klienten med muntlig eller skriftlig rådgivning. I representasjonssaker kontakter Gateju- risten motparten og representerer klienten. Representasjons- sakene utgjør den største delen. Typisk er klager til forvalt- ningen. I henvisningssaker blir klientene henvist til andre. Dette kan skyldes at sakene egner seg bedre under andre rettshjelpstiltak.

- Under hvilke rettsområder hører de fleste sakene?

- Helse- og sosialrett utgjør det største feltet. Deretter har vi straffe-, politi- og fengselsrett, og videre trygd og gjeld. Vi arbeider også mye med erstatning- og boligsaker.

- Dine klienter er folk som blir betegnet som samfunnets ressurssvake og utstøtte. Hva er de konkrete utfordringer ved en slik brukergruppe?

- Dette er mennesker som lever en flyktig tilværelse. Mange har ikke et fast sted å bo, og kan være vanskelige få tak i. Te- lefonen svikter eller blir skiftet ut. Rusen er ofte det sentrale, noe som medfører at juridiske problemer ikke alltid er i fokus. Under klientsamtalene kan det også være utfordrende å sile ut informasjon som er rettslig relevant.

Vi spør om det er mange klienter som faller fra under saks- behandlingen. Enge svarer at prosessen blir fullført i de aller fleste tilfeller, men at fullført rettshjelp ofte tar lengre tid.

Kompetanseheving blant frivillige og ansatte

- Vi jobber kontinuerlig med å øke vår faglige kompetanse. De ansatte i Gatejuristen deltar på kurs og seminarer, og får ikke sjelden besøk av firmaer og foreninger som holder fore- drag for ansatte og frivillige. Gatejuristen har også arrangert studietur der de utveksler erfaringer med folk som driver gø- rlig rettshjelpsvirksomhet i andre land.

- Vi har god informasjonsflyt til våre frivillige. Vi formidler erfaringer om hvordan saker kan løses. Og ellers om andre ting som berører Gatejuristen. I tillegg er målet å opprette en erfaringsdatabase for effektiv tilgang på nyttig informasjon.

Enge forteller at de i gjennomsnitt har to frivillige studenter hver dag. Disse inkluderes i samarbeidet mellom de ansatte. Som vanlig frivillig har man vakt hver femte torsdag. Hver

->

I dag har Gatejuristen fem faste ansatte og ca 78 frivillige advokater og advokater.

Gatejuristen finnes nå i Tromsø, Bergen, Trondheim, Kristiansand og Oslo. I Danmark finnes tilsvarende Gatejuristen.

torsdag kommer åtte og ti frivillige til Gatejuristen, gjerne rett fra sine faste arbeidsplasser. Her blir de servert middag, og anledningen benyttes til å gi aktuell informasjon. Når blod-sukkeret har steget til det normale, er de klare for saksmottak i underetasjen en halvtime senere.

- Hvilke rutiner har dere for nye frivillige?

- Hver frivillig gjennomgår en grundig opplæringsprosess, forteller Enge. De nye medarbeiderne i Gatejuristen vil i sin første periode jobbe sammen med en erfaren medarbeider. De får nøye innføring i rutineene for saksbehandling og oppsøkende rettshjelpsarbeid.

- Hva er kravet til kunnskap om rusmisbruk?

- Dette er fin tilleggskunnskap, men ikke noe du trenger for å yte rettshjelp til brukergruppen. Vi har ingen fast kursing i rusmisbruk. Kunnskapen får vi ved erfaring av å ha saksmottak og oppsøkende arbeid.

I fjor holdt også en ansatt ved Politihøgskolen et seminar om symptomer på narkotikabruk hos Gatejuristen.

Samarbeidspartnere

Nysgjerrige på hvilke instanser Enge er i kontakt med, spør vi etter samarbeidspartnere.

- Vi ønsker et samarbeid med alle hvis interesse er det beste for vår målgruppe.

Gatejuristen har et internt samarbeid med de øvrige gatejuristkontorene rundt om i landet. Erfaringsutvekslingen er en nyttig kunnskapskilde. Videre samarbeider Gatejuristen med andre institusjoner i Kirkens Bymisjon samt Frelsesarméen, Fransiskushjelpen og Juss-buss.

- Vi samarbeider også med Halden fengsel om å ha saksmottak der.

Enge forteller at de ønsker å være et kompetansesenter for rus og rett, og at de arbeider med å spre kunnskap til ansatte

ved andre institusjoner. Slik kan de samarbeide og henvise klienter til hverandre.

Skattehjelpen og Gatejuristen gjorde seg i dag nærmere kjent med hverandre. Klientgruppen er delvis den samme ved at rusavhengige regnes for å befinne seg i en særlig vanskelig livssituasjon, der resultatet kan bli stadig økende skattegjeld. Gatejuristens ansatte fikk oppfordring om hvordan de kan hjelpe sine klienter med skatte spørsmål samt opplyse om Skattehjelpen.

Om å jobbe i Gatejuristen

- Det mest givende ved å jobbe her, er drivkraften hos alle medarbeiderne – kolleger og frivillige. Det samme gjelder de varierte arbeidsoppgavene, som også byr på utfordring. Det å sitte i en god klientsamtale er uvurderlig. Man får en enorm tillit, og mange av disse menneskene er høyt reflekterte.

- Hvem kan jobbe i Gatejuristen?

- De som er engasjerte, understreker Enge umiddelbart. For frivillige går det jo også på om du har tid og mulighet i kombinasjon med ditt faste arbeid. I tillegg bør man ha det samme verdigrunnlaget som Gatejuristen og Kirkens Bymisjon: respekt, omsorg og rettferdighet for disse menneskene.

- Hvilke muligheter har man som student?

- Du spør rett person, smiler Enge og forteller at hun er frivillighetsansvarlig.

- Vi har ca. ti studenter som rullerer på dagtid. Vi ønsker jusstudenter som er kommet til siste halvdel av studiet. Da vil du jobbe her 5 til 6 timer i uken på dagtid. Vi bruker mye ressurser på opplæring, og søker derfor studenter som tenker seg et langsiktig engasjement.

Man søker gjennom å fylle ut et kartleggings skjema som ligger Gatejuristens hjemmeside. ■

